

נוביני קרקובסקיה Nowiny Krakowskie

ארגון יוצאי קרקוב בישראל

ZWIAZEK KRAKOWIAN W IZRAELU

ASSOCIATION OF CRACOWIANS IN ISRAEL

כתיבה, עריכה והבאה לדפוס: **לילי הבר**

כתובת: ת.ד. 17209 תל אביב 69051

דואר אלקטרוני: lili@lyhaber.com

טלפון: 09-9579540 פקס: 054-4436366

גיליון 25, יוני 2008 סיוון ה'תשס"ח

בטאון ארגון יוצאי קרקוב בישראל

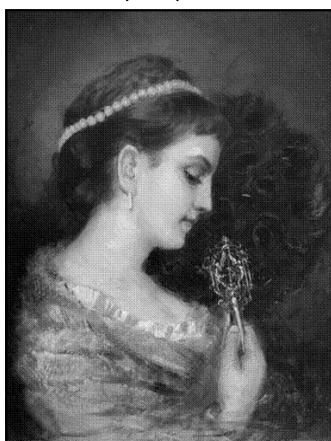
תערוכה "אמנים יהודים בקרקוב 1873-1939"

מרקוביץ ולאן לבקוביץ
מייצגות את התפיסות
האמנותיות של היוצרים
היהודים שפעלו בעיר באותה
תקופה.

חלק נוסף של התערוכה
מוקדש לעבודותיהם של
יוצרים יהודים שהיו חברים
באגודות "Sztuka", "Jednoroga",
"Zwornika", "הקבוצה"
הקרקובאית ואחרות.

יוזם התערוכה והאוצר
שלה הוא **ד"ר אוגניוש דודה**,
ואת תסריט התערוכה כתבה
ד"ר נטשה סטירנה
מהאוניברסיטה היגלונית.
התערוכה נערכת בחסותם של
שר התרבות הפולני, ראש
עיריית קרקוב, שגריר ישראל
בפולין וראש הקהילה היהודית
בקרקוב.

התערוכה תהיה פתוחה עד
ה-31 באוקטובר 2008, והיא
מלווה בקטלוג מפואר הכולל
את היצירות המוצגות
בתערוכה.

מאוריצי גוטליב, "גברת עם מניפה",
1877, המוזיאון הלאומי בקרקוב

הירשברג, אברהם ניומן,
ליאופולד גוטליב (אחיו של
מאוריצי), **יז'י מרקל**
והפסלים **הנריק הוכמן והנריק**
קון. עבודותיהם של היוצרים
הנריק גוטליב, זיגמונד מנקס,
נורברד נדל, שמואל צגלר,
נורברט שטרסברג, ארתור

במסגרת אירועי הפסטיבל
היהודי בקרקוב המתקיימים
החודש נפתחה תערוכה
המציגה חלק מעבודותיהם של
אמנים יהודים שפעלו בקרקוב
מסוף המאה ה-19 ועד לפרוץ
מלחמת העולם השנייה.
התערוכה מוצגת במוזיאון בית
הכנסת הישן שברחוב שרוקה
24, בקרקוב.

בתערוכה כ-150 מוצגים
אשר נאספו מ-26 מוזיאונים
ואוספים פרטיים, ואלה
מייצגים את עבודותיהם של
ציירים, גרפיקאים ופסלים
יהודיים הקשורים לקרקוב -
ילידי העיר, כאלה שלמדו
באקדמיה לאמנות יפה
בקרקוב או כאלה שפעלו בעיר.
העבודות המוצגות בתערוכה
מייצגות מגוון רחב מאד של
סגנונות שאפיינו את הזרמים
באומנות אירופה ופולין של
אותה תקופה.

בין השאר מוצגות
בתערוכה מבחר מעבודותיהם
של **מאוריצי גוטליב, שמואל**

קצרים

במסגרת המו"מ השנתי עם
ממשלת גרמניה, שהתקיים
לאחרונה, השיגה ועידת
התביעות כ-320 מיליון דולר
נוספים לתוכניות לניצולי
שוואה לעשר השנים הבאות.
המימון לסייעוד בתי הוכפל
וכ-320 מיליון ש"ח מיועדים
לניצולים החיים בישראל.

החל מ-1.6.2008 הוגדלו ב-
8% התשלומים החודשיים
מקרון סעיף 2 וקרן מרכז
ומזרח אירופה). נכון להיום
משולמים כ-220 מיליון ש"ח
לכ-25,000 ניצולים בישראל.

מר **יאנוש מקוד**, המייסד
והמארגן של הפסטיבל
היהודי בקרקוב, המתקיים
זו הפעם ה-18 ברציפות, זכה
לאחרונה בפרס על שם
אירנה סנדלר. הפרס מוענק
על ידי קרן טאוב לתרבות
יהודית, על תרומה יוצאת
דופן לשימור המורשת
היהודית.

פרס Gloris Artis יוענק
החודש למר **לאופולד**
קוזלובסקי, הידוע בכינויו
"הכליזמר האחרון של
גליציה". הפרס היוקרתי
מוענק על ידי שר התרבות
בפולין, כפרס על מפעל
חיים.

פרופ' **אלכסנדר סקוטניצקי**
פנה אל מועצת עיריית קרקוב
בבקשה לקרוא רחוב
בקרקוב על שמו של **אוסקר**
שינדלר, אשר הציל,
בתקופת מלחמת העולם,
1,200 מיהודי העיר.

בתל אביב, בארבע, חיפה
ובת-ים הונח שמו את מציל
היהודים, ורחוב נקרא על
שמו.

משתתפים בצער המשפחה

על מותו של חברנו

ארתור שניידר ז"ל

פעיל בתנועת "עקיבא"
בקרקוב

יום עיון לציון 100 שנה להולדת שינדלר

בול לזכרו של אוסקר שינדלר שהונפק על ידי שלטונות גרמניה

במלאת 100 שנה להולדתו
של **אוסקר שינדלר**, התקיים
יום עיון לציון פעולותיו
בתקופת מלחמת העולם
השנייה.

באירוע, שנערך על ידי
הארגון הפולני להיסטוריה,
המכון להיסטוריה של
האוניברסיטה היגלונית והוועד
להיסטוריה ותרבות יהודית
בפולין, לקחו חלק: **פרופ'**
אנדז'י חוולבה, שסקר את
הפוליטיקה של הכיבוש הגרמני
בקרקוב; **פרופ' אלכסנדר**
סקוטניצקי הרחיב על
פעולותיו של אוסקר שינדלר
בקרקוב בשנים 1939-1945,
פרופ' אנדז'י לובלסקי דיבר על
סרטו של **סטיבן שפילברג**
"רשימת שינדלר", ו**סטלה**
מילר סיפרה על הצלתה על ידי
שינדלר.

תזכורת לתשלום דמי חבר

המחאה בסך 120 ש"ח יש לשלוח לארגון יוצאי קרקוב, ת.ד. 17209, תל אביב 69051.

Moj Krakow

Mój Krakow to nie tylko ten górny i chmurny
Nie tylko Rynek i hejnał, Wawel i Zygmunta Dzwon
Dla mnie Kraków to także inny, osobisty ton.

Wspomnienia

Jak na jedwabną nić perły nanizane
Uliczki małe, zaułki, kocie łby latami sterane
Opowiadają dzieje-smutne i wesołe
Ale niezapomniane.

O smoku i szewczyku, Kraku i Jadwidze
Ja to teraz przeżywałam, ja to teraz widzę
i na spacer, na błonia, a tam defilada
Do Cichego kącika, jeśli deszcz nie pada
Na kasztany wiosennie na plantach kwitnące
Spoglądam
A w konarach blade, przedwiosenne słońce.

Muru getta, muru nienawiści nie chcę widzieć
Na rynku w Podgórzu
Ale stragany na Rękawce przy Krzemionkach w górze
W dzień odpustu siadano przy stołach i ławkach
A ty Babciu pamiętaj o moich zabawkach

(u Poturalskiego na rynku podgórskim)

Na Krowodrzy i Zwierzyńcu – tam sie w "zośkę" grało
A w zimie z wałów na teczce po śniegu zjeżdżało
i trójka na Salwator albo do Podgórza
To były nasze sztubackie podróże.

Wszystko takie dalekie w czasie i odległości
Ale kiedy mi przyjdzie składać stare kości
To tutaj w Izraelu w ojczyźnie i ciało i głowa
Ale serce, serce chyba wciąż jeszcze ciągnie do Krakowa.

Marcel Goldman, Tel Awiw, 2008

השיר נכתב על ידי מרצל גולדמן,
והוקרא על ידו בישיבה המיוחדת של מועצת עיריית קרקוב,
שהתכנסה ב-17 במרץ 2008 לציון 65 שנה לחיסול הגטו בעיר.

קוראים כותבים

אבי, אברהם (רומק) קלאוזנר נולד בקרקוב בשנת 1918, וזיוני 1939 סיים את לימודיו ועמד בהצלחה בבחינות הבגרות בגימנסיה העברית בקרקוב, ששכנה בבנין סמוך ל"טמפל" שברחוב מיוחד. כשאלו היהודים להסתגר בגטו, חי אבי בצד הפולני על "מסמכים אריים" אותם קיבל מקצין גסטפו בשם ראט. באביב 1943, או סמוך לכך, נתפס ברחוב ונלקח לכלא מונטלופיך ומשם היה אמור להשלח לפלשוב. בדרך לפלשוב, יחד עם עוד שני חברים שהיו במשלוח – אח של רומק זינגר ושלישי, הצליחו להמלט באיזור הגשר התחתון סמוך למסלול החשמלית. היתה זו הבריחה היחידה המוצלחת, למיטב ידיעתי, ממשלוח לפלשוב. על סיפור ההצלה המופלא הזה גדלתי.

יהודה א. קלאוזנר

בימים אלו הוצאתי מקבץ סיפורים הכולל את סיפור חייהם של אחד-עשר אנשים, ומתוך כך למדו המשפחות על חייהם יקיריהם בצעירותם. אני מאמינה שהסיפורים האישיים שלנו הם נכס יקר מפי למשפחתנו ואם לא נספר אותם שכרנו בהפסדנו. אני מוכנה לסייע לכל מי שמעוניין להוציא לאור את סיפור חייו, ואשמח לענות לשאלות 03-6915035 או 054-4567884.

רינה רוטברג

אני רוצה להודות שפרסמתם את פנייתי בענין דודי, מר שמעון פלדבלום, יליד 1.2.1895 בקרקוב, אך תודה מיוחדת מגיעה ליירב נורברג, אשר טרח והתקשר למוזיאון היהודי בפריז, וקיבל מהם פרטים מדויקים על דודי הי"ד שנשלח יחד עם יתר היהודים מפולין, מצרפת למחנה ההשמדה באושוויץ. דודי נשלח בטרנספורט שיצא ב-23.2.1943 ושמו מונצח ב"קיר השמות" שב"היכל השמות" במוזיאון היהודי בפריז.

יוסף קידרון

על הרב נחמיה קורניצר

רבה הרשמי האחרון של הקהילה הדתית של קרקוב, בין שתי מלחמות העולם, היה הרב יוסף נחמיה קורניצר (1880-1933); בנו, ר' שמואל שמעלקה הי"ד (1905-1941) נתמנה כחבר בית הדין בעיר עם מות האב, וב-1935 התמנה לאב"ד. ר' שמעלקה, שנחשב כמ"מ זמני, נרצח באושוויץ לאחר שנאסר בשל שתדלנותו לביטול גזירת הגירוש מקרקוב. משפחתו נדרשה לשלם עבור אפרו שהוחזר ונטמן בבית הקברות במידובה.

וכך מספר ברל שור על דרך מינויו של הרב נחמיה לתפקיד:

"בשנות העשרים המוקדמות של המאה שעברה, חיפשו יהודי קרקוב מועמד ראוי להיות הרב הראשי של העיר. כולם, פה אחד, החליטו שהאיש המתאים ביותר הוא הרב נחמיה קורניצר. אך הרב קורניצר סירב לעזוב את העיירה בה הוא כיהן כרב המקום. יהודי קרקוב עמדו על כך שהם רוצים אך ורק את הרב נחמיה קורניצר כרב העיר, והיו מוכנים לחכות עד אותו זמן שהרב קורניצר יחליט בכל זאת לבוא לקרקוב.

חלפו שנים ובקרקוב לא כיהן רב ראשי. יהודי קרקוב החליטו להתארגן, וכשמונים מבתי הכנסת הגדולים של העיר הוציאו, כל אחד, הזמנה רשמית לרב נחמיה קורניצר, כשעל גבי ההזמנה של כל אחד מבתי הכנסת הופיעו חתימותיהם של קבוצה גדולה של מכובדים של אותו בית כנסת. כל ההזמנות הני"ל חוברו יחד כספר, ומשלחת של חשובי העיר העבירה את הספר, הכולל אלפי חתימות של יהודיה החשובים של העיר, לרב נחמיה קורניצר. המאמץ המרוכז הזה שכנע את הרב, והוא החליט לקבל על עצמו את התפקיד של הרב הראשי של קרקוב. המקור של ספר הזמנות זה, עם כל החתימות, נמצא ונשמר."

אני שוב בבית הספר בקרקוב

חודש מרץ בקרקוב. כל הלילה ירד שלג, העיר בלבן. זכרונות מימי ילדות, תמונות נשכחות עולות וחוזרות. נזכרת ביום הראשון ללימודים, איך צעדתי לבית הספר כשאמי אוחזת בידי, תיק חדש על הגב, הלב פועם בחוזקה ואני מאד מאד נרגשת.

אהבנו את בית הספר, החממה, הבית השני שלנו. שם היה לנו טוב, שם לא היינו אזרחים סוג בית. שיעורים בשפה הפולנית - אנו אזרחים גאים של פולין, אוהבים אותה בכל ליבנו. בגאווה צועדים בתהלוכת 11 בנובמבר, שרים שירים לכבוד ה-3 במאי, חוגגים בטמפל את יום הולדתו של המרשל פילסודצקי, הנשיא מושצקי. מאמינים שגם הם אוהבים אותנו.

ומאידך, שיעורים בשפה העברית, אהבת המולדת ארץ-ישראל. הערגה, התקווה, "אנחנו החלוצים" נבנה ארצנו, ארץ מולדת, כי לנו לנו ארץ זו. לומדים ושרים. חוגגים את חגיגות חנוכה ופורים, תהלוכה למגרש מכבי בל"ג בעומר, בחג השבועות. אחרי הלימודים, בכל שעה חופשית, רצים לבית הספר, לשחק פינג פונג, כדור בחצר, ב"אולם" - מקום מפגש צופים, אסיפות צופים, פעולות, שיחות, שירה. ובשבת - מסדר עם דגלים... כך כה טוב, כה נעים להזכר בימים אלה.

אך הכל נפסק... כרעם משמים פרצה המלחמה. בית הספר נסגר. אין עוד לימודים, אין "צופים". ילדים יהודים לא זכאים ללמוד. זכות אחת להם. למות. לשחרר את העולם מגזע מקולל זה. עצוב, עצוב מאד. מיליונים מתו. שרידים בודדים נשארו.

אך הם לא הצליחו להשיג דנו. קם דור חדש. כמה מדינת ישראל. עם ישראל חי! והיום, בחודש מרץ, אני סטניה המלווה נוער ישראלי כאשת עדות, מוזמנת לבית הספר. צועדת לאט. הלב פועם בחוזקה. עוברת את השער, כן זה אותו שער אשר לפני שנים אחזתי ביד אימי וברעד נכנסתי לכיתה אלף. יורדת לאולם ההתעמלות. אותם סולמות ניצבים לאורך הקירות. נדמה לי לרגע שהם שואלים מה קרה? לאן נעלמתם? ואני כאן, באה לספר. זהו מפגש תלמידים פולנים עם ישראלים. הם יושבים בסקרנות, בוחנים אחד את השני. התלמידים שלנו כבר שמעו את עדותי. כעת, בשפה פולנית אני מספרת. המילים זורמות. מזכירה ומפארת את בית ספרי, את הודו וגדולתו. תחושה משונה. האם זאת מציאות או חלום?

אסתר (סטניה) מנהיים לבית הולנדר

ספרים רבות, ספרים

כמדי שנה, אנו עורכים מכירת ספרים, בהנחה. להלן רשימת הספרים שניתן לרכוש באמצעותנו:

- **תולדות היהודים בקראקוב ובקאז'ימייז', 1868-1304** מאת פרופ' מאיר באלאבאן, 2 כרכים, כ-1100 עמודים - 80 ש"ח;
 - **תעוד בתי העלמין היהודיים בקרקוב - כולל למעלה מ-6,500 מצבות בבית הקברות במידובה - 50 ש"ח;**
 - **תולדות הקולנוע היהודי בפולין 1950-1910**, מאת נתן גרוס - 20 ש"ח;
 - **כרמי שלי**, מאת מרים עקביא: זכרונות מקרקוב של לפני המלחמה - 30 ש"ח;
 - **בין צללי עיר**, מאת מאיר בוסאק: ההיסטוריה של קז'ימייז' בשילוב קטעי זכרונות אישיים - 30 ש"ח;
 - **והאיל נאחז בסבך**, מאת יוסף בוסאק: קורות משפחת דודו על רקע השמדת קהילת קרקוב - 30 ש"ח;
 - **מחנך לחומות הגטו בקרקוב הכבושה**, מרים פלג ומרדכי בן צבי - 35 ש"ח;
 - **פרידה ממילא 18**, מאת הלה רופאייזן-שיפר: סיפורה של קשרית שנעה בין גטאות ורשה וקרקוב - 30 ש"ח;
 - **משנת הציונות של אגודת הנוער העברי עקביא**, מאת אורנשטיין, נור, לנדאו, וירט - 25 ש"ח;
 - **עקביא**, מאת ברוך יחיאלי: על צמיחתה של תנועת עקביא, התפתחותה ולחמתה בשנות השואה - 30 ש"ח;
 - **Kronika Szkolna z lat 1933-1939**, יומן של תלמידות בית הספר העממי בקרקוב - 75 ש"ח;
 - **Przygody Grymka w Ziemi Świętej**, מאת נתן גרוס - 60 ש"ח;
 - **מדריך למסייר בקרקוב** (בעברית) הוצאת מורשת - 60 ש"ח.
- את רשימת הספרים שברצונכם לרכוש בצירוף המחאה על הסכום המתאים + 10 ש"ח עבור משלוח - יש לשלוח לארגון, ת.ד. 17209 תל-אביב 69051. הספרים ישלחו בחזור.

הידעת?

מפי הרב בועז פש שמענו על מנהגים מיוחדים לפורים, שהיו נהוגים בקרקוב:

בעת קריאת המגילה בבית הכנסת רמ"א לא היו מרעשים ברעשן בעת קריאת שם הצורר, וזאת בשל הפסק ההלכתי כי יש לקרוא את המגילה ברצף, וללא הפסקה. הפתרון שנמצא היה כלהלן: היו כותבים את שמו של המן על סוליות הנעליים, ובכל פעם שהיה מוזכר שמו של הצורר (ויש אומרים שרק בברכה שלאחר קריאת המגילה) היו רוקעים בגללים, ובאופן זה מוחקים את שם הצורר, לקיים את הנאמר "מחה תמחה את זכר עמלק".

מנהג אחר שהונהג בעיר היה לכתוב את שם המן על העצים והאבנים, ומקשים על השם הכתוב, על מנת למחותו.

מחזור 1935 של בוגרי הגימנסיה; מי שיכול לסייע בזיהוי התלמידים יתקשר למערכת.

יהודית רפאלי ז"ל

לפני מספר חודשים הלכה לעולמה יהודית רפאלי ז"ל, רעייתו של **צבי רפאלי** (הילמן), שניהם קרקובאים בוגרי הגימנסיה העברית.

וכך הספיד צבי את רעייתו האהובה: "המעשה שהיה כך היה."

לפני כשישים שנה פגשתי את יהודית הקטנה שלי, כאשר נשלחתי מהארץ לטפל ביהודים שברחו אחרי המלחמה מפולין, והתיישבו במחנות מעבר זמניים בחוצות גרמניה.

כאן ראיתיך לראשונה, יהודית הקטנה שלי. לחצתי את ידה, הצגתי את עצמי "המציל" של שארית הפליטה. אחר זמן מה נישאתי כדת וכדין!

ברם, בינתיים רציתי רק להציל אותה, היקרה שלי, להצילה עבורי!

מאז, לא נטשתי את הצעירה רבת חסן וכן, את יהודית הקטנה שלי, שמאז זוועות המלחמה לא יכלה עוד אפילו לבכות, דבר שנמשך אצלה כל ימי חייה!

הזכורות לך עוד, יהודית שלי, השליחויות החינוכיות ברחבי עולם! ברזיל, ונצואלה, גרמניה. היית שם אהובה על כולם, אך לא תמיד "דולצ'ה ויטה" היה שם.

מי מכיר? מי יודע?

מתבוללת. ככל הנראה שבה לנובי-סונץ ושימשה שם כמורה. מתוך המידע שמסרה גיזלה ברישומים לצורך קבלת רישיון עבודה בגטו, בשנת 1941, היא חזרה לקרקוב אחרי מאי 1940 כשהיא נושאת את שם משפחתו של בעלה - טהון (Thon). היא הגיעה יחד עם בתה, חנה, שנולדה בשנת 1930, אך ללא בעל (אולי הוא נפטר עוד קודם לכן). האם ובתה התגוררו ברחוב Dajwór מס' 2. כל היודע דבר על גורלה בנובי-סונץ או בקרקוב, מתבקש לפנות למערכת.

נובי-סונץ ב-23.5.1904 לאמה לאונורה, שהיתה מורה בנובי-סונץ. את לימודיה היסודיים והתיכוניים סיימה בנובי-סונץ, בשנת 1922 הגיעה גיזלה לקרקוב, נרשמה ללימודי אנגלית ופולין באוניברסיטה הגלונית, ואותם סיימה בהצלחה בשנת 1927. את עבודת הדוקטורט שלה כתבה בהנחייתם של הפרופ' קלנבך ולוש. בטופסי ההרשמה שלה לאוניברסיטה הדגישה גב' רייכר כי היא בת דת משה, אם כי יתכן שמשפחתה היתה משפחה

לאחרונה התקבלה פנייתו של ד"ר פיוטר מיכאל אוצ'קו, מהאוניברסיטה הגלונית בקרקוב, המבקש עזרה באיסוף חומר לצורך כתיבת עבודתו על גיזלה רייכר-טהון, מחברת הספר Ironja Juliusza Słowackiego w świetle badań estetyczno-porównawczych שהתפרסם בקרקוב בשנת 1933. ד"ר אוצ'קו מבקש להעשיר את ידיעותיו עליה ועל משפחתה, חייה ומותה. בארכיבים בפולין ובגרמניה נמצא אודותיה המידע הבא: הגב' רייכר נולדה

מעשה בגלותו של ר' נתן זטע שפירא, בעל ה'מגלה עמוקות'

מספר ד"ר יצחק אלפסי בספר "מאורות מעולם הקבלה והחסידות" (עמ' 41): בימי נעוריו של רבי נתן זטע שפירא בעל 'מגלה עמוקות', תוך התעללותו בחביוני הקבלה, קיבל על עצמו גלות. הוא החליף את בגדיו ויצא לדרך כעני ודל ונדד מעיר לעיר ומכפר לכפר. באחד ממדודיו תעה ביער עבות ונקלע לחבורה של שודדים. הללו תפסו אותו ואיימו עליו: אם גנב אתה – תשב איתנו, ואם לרגל באת – מות תמות. נאלץ לומר שאכן גנב הוא ובטעות הגיע לכאן. אף משמים סייעו בידו והוא החל משוחח עמם בענייני גניבות וישא חן וחסד בעיניהם.

שני מימין: קברו של "מגלה עמוקות" בבית הקברות הישן (הרמ"א)

לילה אחד בעת ששב מן המקוה, ראה דמות אשה לובשת שחורים יושבת באמצע הרחוב וממרת בבכי. ניסה הרב לבא עמה בדברים לדעת מה זה ועל מה היא לא שתה ליבה אליו והמשיכה בקינתה. הבין הרב שדברים בגו, ואין זו בת חוה בשר ודם, אלא דמות השכינה היא זו שנתגלתה לעיניו המקוננת בחצות ליל על בניה שהלכו בשבי בין האומות, ולא ניסה עוד להפריעה.

וכך מדי לילה ולילה, במשך כמה חודשים, ראה את דמות האשה עטופת השחורים יושבת ובוכה, והוא המשיך בדרכו לערוך את "תיקון החצות" שלו, והצטרף אל השכינה בקינתה.

לילה אחד לא הופיעה עוד, וכך בלילה שאחריו ואלו הבאים. הבין הרב שסימן יש בכך. וכיון שהיה הוא היחיד שראה אותה, את גלותה של השכינה מן העיר, וגמר בליבו שגם הוא יגלה עם השכינה. כך קיבל על עצמו עול גלות. שינה את בגדיו לפחותים ביותר, הכין לעצמו "ילקוט קבצנים" שם בציקלונו לחם לשבור בו רעבונו, נפרד מבני ביתו, נשק למזוזה ויצא לנדודיו.

נדד לו הרב במשך שנה, ולאחר י"ב חודש חישב בעצמו שאפ"י דינם של רשעים בגיהנם אינו יותר מ"ב חודש, וגמר בליבו לחזור לביתו.

בדרכו חזרה לקרקוב עבר דרך יער אפל וחבורה של שודדים נפלה עליו ונטלה ממנו את כל המעט שעמו, ואף את חייו ביקשו לטול. ורק לאחר תחינות ותחנונים הסכימו להעמיד בפניו את הברירה הבלתי אפשרית הזו: מאחר וראית את פניו הרי שלהשאירך חי איננו יכולים, ואם אינך חפץ במוות מוטל עליך להצטרף עמנו ולהיות כאחד מאיתנו. ברירה לא היתה ופיקוח נפש דוחה את כל לא תעשה שבתורה, ורבי נתן הצטרף אל חבורת השודדים והיה כאחד מהם. תמיהה היתה בליבו על מה עלתה ככזה בידו ומה זאת עשה הא-לקים לו, אך "בהדי כבשי דרחמנא למה לך?" – לימדונו חכמים, ור' נתן אל ליבו להרבות בתמיהות על דרכי ה'. במשך הזמן היה כאחד מחבורת הליסטים בלבושו במראהו ובשיחותיו, עד שלא ניתן היה להבדילו מהם.

כעבור חדשים, באחד הלילות תקפה החבורה מרכבת פאר ושדדה את חבריה, כשביניהם היה אחד מחשובי אצילי הארץ, בעל אחוזה עשיר. כמו אחרים שבחבורה גם לאותו אדון הוצעה אותה הצעה שאי אפשר לסרב לה: להצטרף אל השודדים או למות, והאדון כמובן בחר להמשיך את חייו בינות הגנבים.

מכאן ואילך הסיפור ממשיך פחות או יותר כפי שהובא לעיל.

בתוך החבורה הזו היה מתחזה נוסף, אדון אחד בן אצילים אשר כל רכושו נגנב ממנו. הוא הושב בבית הסוהר כאחד האסירים ומשאלה שוחררו הוא הצטרף אליהם למעשה גניבותיהם, כדי להתחקות אחר גונבי רכושו. גם לפניו התרברב רבי נתן נטע בגניבותיו הרבות ואף אישר בפניו כי היה בין הגנבים שהשתתפו בגניבה הגדולה אצל האדון, לבל יחשדוהו שאינו גנב.

באחד הימים שכנע האדון את חבריו להתנפל על ארמון מפואר. ידע האדון שישנה שמירה חזקה בארמון וכך יפלו כל השודדים בשבי ובתוכם גם אותו גנב שהשתתף בגניבה הגדולה. שם בארמון, כבר יוציאו ממנו את כל הסודות ויוכלו להתחקות אחר הגניבה ומבצעה. כך אמנם היה. הרב הוחזק במאסר והחלה החקירה אודות הגניבה.

ראה הרב שצרתו צרה, והוא נאלץ לספר את הכל אודותיו וכי מעולם לא היה גנב ואת אשר עשה להציל את נפשו עשה. אולם האדון לא שעה לדבריו, הרי בפירוש הודה נשחלקו עם גנבי הרכוש. תוך ככי תמרורים נרדם הרב בחדר המעצר שהושם בו. בלילה חלם שמשרתי הארמון עומדים להרעיל את האדון. משבא אליו האדון לחקור אותו שנית אמר לו הרב: דע לך כי כל בואי הנה הוא כדי להצילך ממוות ובזאת תבחן שלא גנב אני. לעג האדון לדבריו, אולם הרב הוסיף ואמר כשיגישו לך את האוכל תצוה להאכיל בו את הכלבים ותראה מה יהיה סופם. עשה האדון כאשר צווה ואכן אומתו הדברים. הכלבים מתו במקום כי רעל קשה שמו במאכלו.

מיד צווה האדון לאסור את המשרתים ואת הרב שחרר ממעצרו. אחר שחרורו מיהר הרב לברך ברכת "הגומל", והמשיך בנדודיו. רצה האדון לגמול טוב למיטיבו ומצילו, אך לא מצאו. הוא ציוה לערוך סעודה גדולה ולחייב את כל התושבים היהודים להשתתף בה. הוא הלך מאורח לאורח כדי למצוא את מושיעו, אך הוא לא היה ביניהם. יצאה פקודה מפיו להביא אליו כל יהודי ויהודי שלא בא למשתה. מיהרו השמשים לבתי העניים ולבתי התמחוי והביאו בחוזה יד את כולם אל האדון ובתוכם היה גם הרב מגלה עמוקות. משראהו קיבלו בשמחה ובהתלהבות וסיפר לכל הנוכחים את מעשה ההצלה שהצילו הרב ושם ה' נתקדש ברבים ומאז היה האדון עושה חסד לכל אדם מישראל.

(ע"פ הספר ספרי קדושים, לייפציג, תרכ"ו)

גרסה מורחבת של הסיפור הזה מביא מרדכי בן יחזקאל ב"ספר המעשיות" שלו.

פתיחה שונה לסיפור הגלות של ה'מגלה עמוקות' מספרת